

N:o 108.

Af herr **J. Bromée**, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om ändring i landshöfdingeinstruktionen i fråga om länsmans till- och afsättande.

Få om ens någon statens tjänstemans till- och afsättning torde ske så godtyckligt som kronolänsmännens, ehuru deras mångsidiga tjänstegöromål borde berättiga dem till lika behandling i detta afseende med statens öfriga tjänstemän, hvilka äro med dem likställda, nemligen att tillsättas efter viss kungjord ansökningstid och upprättadt förslag i mån af vunnin kompetens och förvärfvade tjänstemeriter, samt att vid deras afsättning för fel eller försummelse i tjensten bör förhållas så som för landtränmästare, länsnotarie, länsbokhållare, kronofogde och häradsskrifvare i 66 § landshöfdingeinstruktionen den 10 november 1855 föreskrifves och icke, såsom nu sker, då tillsättning eger rum, utan ansökningstid och förslag samt afsättning kan ske i enlighet med 67 § i samma instruktion för en ringa förseelse, om landshöfdingen endast anför, »att han finner sig icke vidare för kronolänsmannen hafva förtroende». Denna undantagsställning för kronolänsmännen är visst icke ny och tillkommen endast genom nu gällande landshöfdingeinstruktion, utan går rätt långt tillbaka i tiden och måste inverka mycket menligt i afseende på länsmansplatsernas besättande med dugliga och redbara män, lämpliga för en tjänst, som numera fordrar ganska mångsidiga kunskaper och sjelfständighet, men från hvilken de nu utan dom och ransakning kanske för en ringa förseelse eller af godtycke kunna skiljas. — På sextonhundralet var det vanligt

att länsmanstjänsterna tillsattes med landshöfdingens egna betjenter, gårdsinspektorer, bokhållare eller fogdeskrifvare, endast de vore något skrifkunnige, och då torde det nog hafva varit nödvändigt, att länsmännen utan ransakning och dom afsattes af landshöfdingen. Men den tidens länsmän voro också mycket förhatliga i landet, hvadan Kongl. Maj:t genom resolution på allmogens besvär den 25 september 1675 förordnade, »att landshöfdingen, som bäst kunde skåda hvars och ens skicklighet, måste derefter som tillförene utvälja länsmännen, hvilket torde ske af bofasta och beskedliga bönder, som i häradet funnos, och icke främmande och lösa personer, af hvilka allmogen ingen hjälp hafva kunde». Rikets ständer gjorde underdånig framställning om angelägenheten af att personer, som till länsmanstjänster befordrades, icke saknade en vigten af deras befattnings motsvarande bildning, samt att deras för tjänsten erforderliga egenskaper genom något formelt och allmängiltigt prof blefve ådagalagda. Denna framställning föranledde Kongl. Maj:ts skrifvelse till dess och rikets kammarkollegium den 22 december 1841 och kongl. kollegii cirkulär till Kongl. Maj:ts samtliga befallningshafvande angående vilkoren för befordran till länsmanstjänster den 21 januari 1842, hvilket senare, så vidt jag har mig bekant, ännu är gällande. Genom denna rikets ständers framställning och genom detta cirkulär äfvensom derigenom att flera bland de nuvarande innehafvarne af dylika tjänster aflagt någon högre examen, har länsmännens duglighet för tjänstens skötande i väsentlig mån ökats, men deraf följer ock det berättigade anspråket, att de böra till- och afsättas på samma sätt som ofvannämnde med dem närmast likställda tjänstemän, hvilket jemväl framgår af 35 § mom. 2 och 67 § i landshöfdinginstruktionen. Det är dock en betydlig skilnad emellan länsmännens ansvar och landskanslisters och landskontoristers, hvilka senare endast hafva att förrätta de skrifgöromål, som blifva dem af förmän förelagda, då de förra deremot hafva att fullgöra alla tjänsteåligganden på eget ansvar.

För att rättvisa och likformighet må kunna åstadkommas vid till- och afsättning af kronolänsmän och för att dugande och kunniga män må finnas mera hågade än nu att söka dylika tjänster, får jag på grund af det anförda vördsamt föreslå,

att Riksdagen ville besluta att i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t hemställa:

a) att tillsättning af kronolänsmän genom Konungens befallningshafvandes försorg måtte ske på samma sätt

som angående tillsättande af länsnotarier och länsbokhållare i 35 § 2 mom. landshöfdingeinstruktionen är föreskrifvet, dock med den ändring att i anseende till den bättre postföringen och de lättare kommunikationerna, som nu finnas, endast 30 dagars ansökningstid från kungörandet om tjänstens ledighet torde vara behöflig;

b) att Konungens befallningshafvande icke vidare må ega rättighet att efter eget godtfinnande skilja kronolänsman från tjänsten, utan att med kronolänsmans afsättning för tjenstefel med mera skall förfaras på sätt som i § 66 af landshöfdingeinstruktionen stadgas angående kronofogdars, länsnotaries och länsbokhållares med fleras afsättning samt

c) att landshöfdingeinstruktionen i följd häraf i tillämpliga delar må blifva omredigerad.

Om remiss till lagutskottet anhålles.

Stockholm den 28 januari 1897.

J. Bromée.